

TARTU ÜLIKOOL

Muutused Tallinna naabruskondade sotsiaalmajanduslikus koosseisus aastatel 2000-2011

MSc Karin Kangur

Naabruskond

Naabruskonda defineeritud kui piirkonda, millel on füüsiline ja sümboolne piir, kus inimesed elavad, tegutsevad ning suhtlevad, kuid see on väiksem üksus kui asum.

Morfoloogiliselt sidused alad, mille moodustamisel on arvestatud tänavate ja hoonete struktuuri, ajaloolist arengut, kohaliku identiteedi mustreid jne.

Naabruskonna muutusi esile kutsuvad rahvastikuprotsessid

- Elanike elukohavahetus
 - Chicago koolkond – suktsessioon ja invasioon
 - linna elutsüklid
 - gentrifikatsioon
- Kohapealsed muutused
 - elanike karjääriredeli positsiooni muutus
 - elukaare (abielu, laste saamine, lahutus, lesepõlv) muutus
- Demograafilised arengud
 - leibkonna suuruse vähenemine, elanikkonna vananemine

Erisuunalised naabruskonna muutused

TARTU ÜLIKOOL

- Naabruskonna kvaliteedi paranemine ja gentrifikatsioon
 - linnakeskkonna uuenemine
 - jõukamad keskklassi esindajad liiguvad linnaosadesse, tõrjudes sealt välja madalama staatusega alamklassi elanikke
 - madala staatusega inimeste ametipositsioon ja sissetulekud tõusevad
 - demograafilise nihke tulemus – vananev madala sissetulekuga elanikkond asendub järk-järgult nooremate keskklassi elanikega
- Naabruskonna kvaliteedi langemine ja sotsiaalne allakäik
 - alanev sotsiaalne staatus suurte kortermajade piirkondades
 - getostumine, slummistumine
- Naabruskonna stabiilsus
 - elamute erastamine, tagastamine, üürituru regulatsioonid
 - taaslinnastumine

Foto: E-M. Mikelsaar

Eesmärgid ja hüpoteesid

TARTU ÜLIKOOL

Kuidas elanikkonna sotsiaalmajanduslikud muutused on mõjutanud Tallinna naabruskondasid?

Mis on Tallinna naabruskondade muutuste võimalikud põhjused – elanike liikuvus või kohapealsed muutused?

- **Hüpotees 1.** Naabruskonnad muutuvad tõusutrendis peamiselt kesklinna vahetus läheduses, veekogude ääres ja ajalooliselt prestiižsemates naabruskondades.
- **Hüpotees 2.** Inimeste elukohavahetusest tulenevad muutused naabruskonnas toimuvad peamiselt siselinn kesklinnalähedastes ajaloolistes piirkondades (tõusutrend) ja paneelelamupiirkondades (langustrend).
- **Hüpotees 3.** Üksikelamupiirkondades on naabruskonna muutused põhjustatud peamiselt elanike kohapealsetest muutustest.

- 2000. ja 2011. aasta rahva ja eluruumide loenduse andmed;
- Tallinna jaotus naabruskondadeks

I etapp: naabruskondade jaotus vastavalt demograafilise ja sotsiaalmajandusliku staatuse (amet ning haridus) erinevatesse gruppidesse (kõrge, keskmine, madal, segunenud)

II etapp: muutused naabruskondades (tõusutrend, stabiilne, langusetrend)

III etapp: naabruskonna muutuste põhjuseid (elukohavahetus, kohapealsed muutused ehk sotsiaalne mobiilsus)

Sotsiaalmajandusliku staatuse jaotus – ameti järgi TARTU ÜLIKOOL

- **kõrge sotsiaalne rühm** – inimesed, kes on ametilt juhid, tippspetsialistid;
- **keskmine sotsiaalne rühm** – inimesed, kes on ametilt spetsialistid või ametnikud;
- **madal sotsiaalne rühm** – inimesed, kes on ametilt teenindustöötajad, oskustöölised, lihttöölised või töötud.

	Sotsiaalmajanduslike rühmade osakaalud, %		
	kõrge	keskmine	madal
Kõrge staatusega naabruskond	>50%		
Keskmise staatusega naabruskond		>50%	
Madala staatusega naabruskond			>50%
Segunenud staatusega naabruskond	<49%	<49%	<49%

Naabruskondade sotsiaalmajandusliku staatuse muutuste trajektoorid

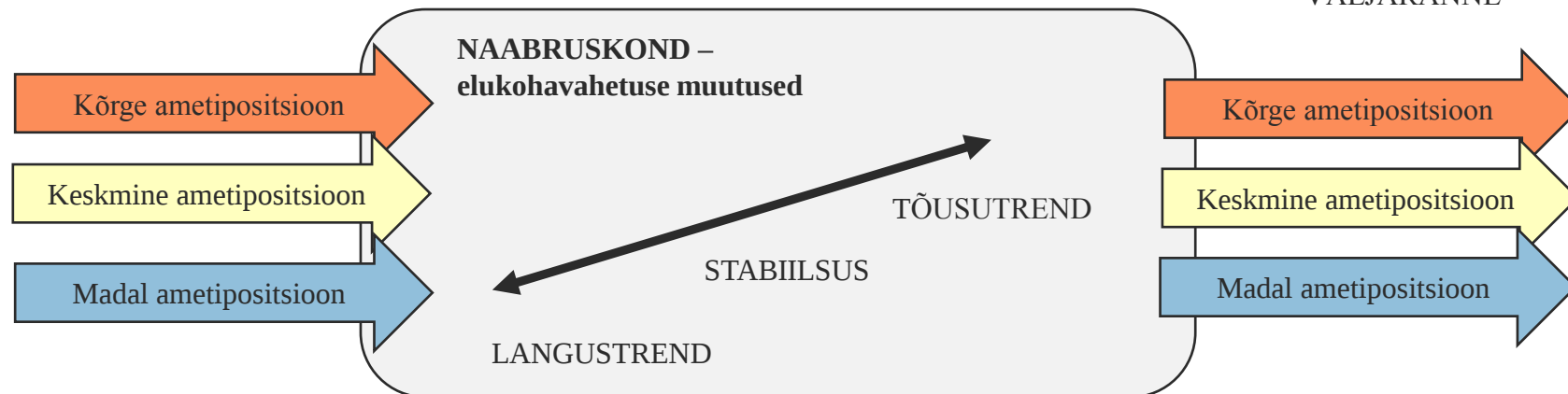

TARTU ÜLIKOOL

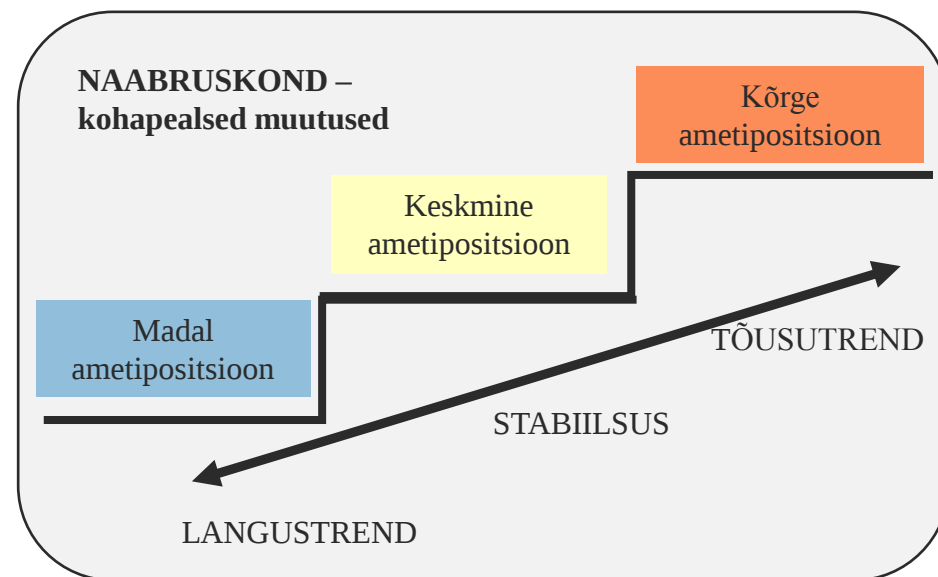
Sotsiaal- majanduslik staatus		2011. a POSITSIOON			
		Kõrge	Keskmine	Madal	Segunenud
2000. a POSITSIOON	Kõrge	Stabiilne	Langustrend	Langustrend	Langustrend
	Keskmine	Tõusutrend	Stabiilne	Langustrend	Tõusutrend
	Madal	Tõusutrend	Tõusutrend	Stabiilne	Tõusutrend
	Segunenud	Tõusutrend	Langustrend	Langustrend	Stabiilne

A

SISSERÄNNE

B

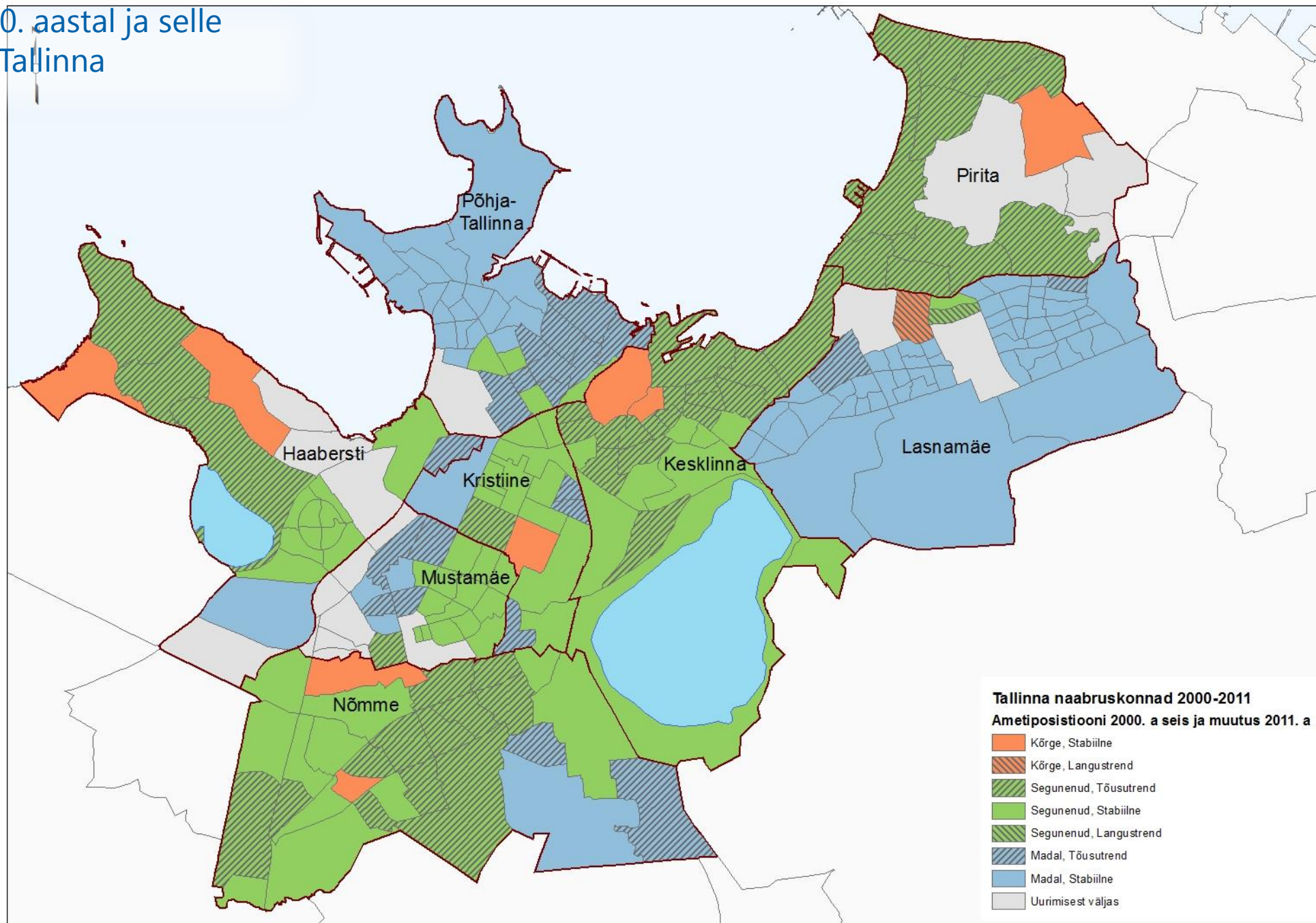

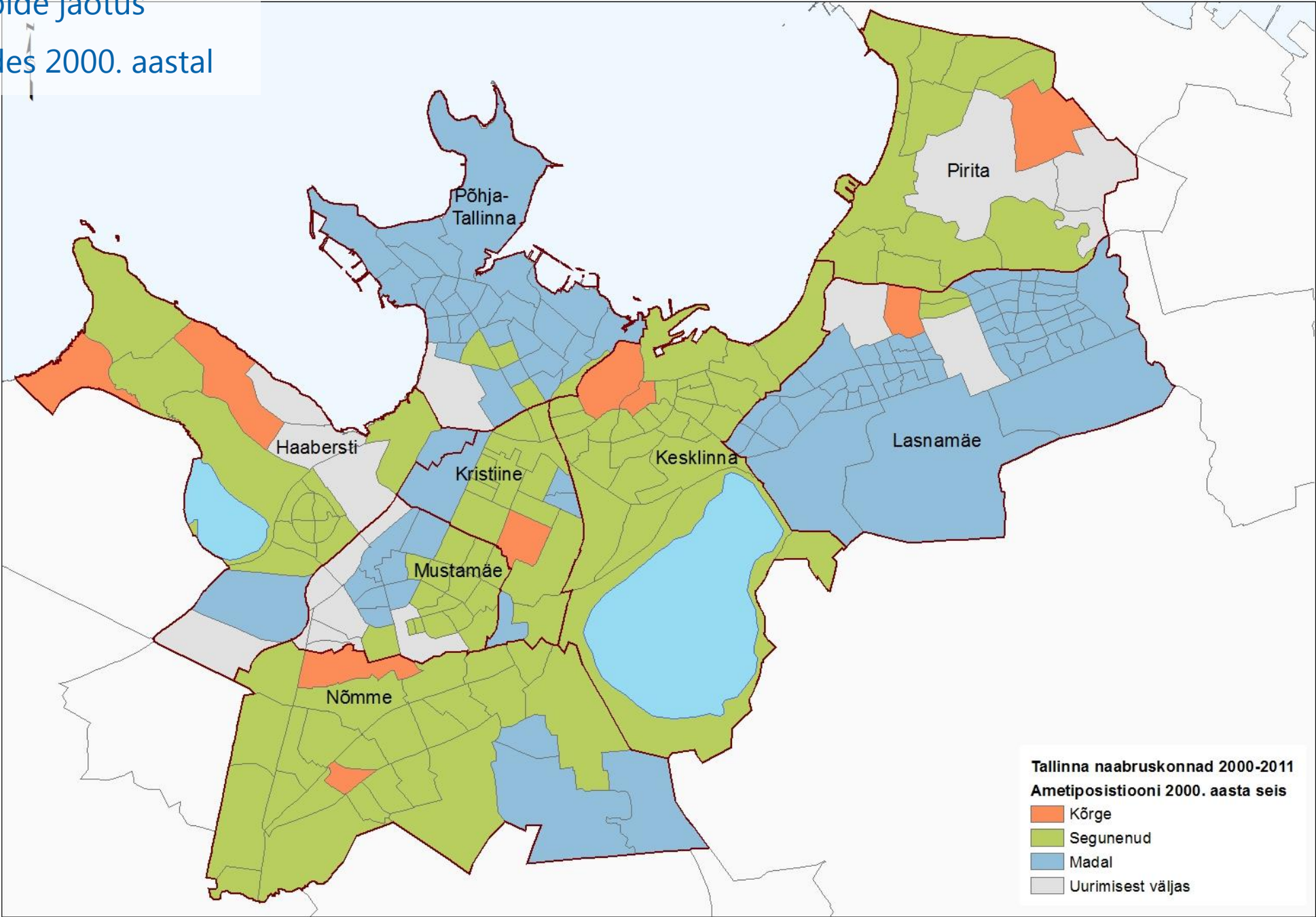
TARTU ÜLIKOOL

Tulemused

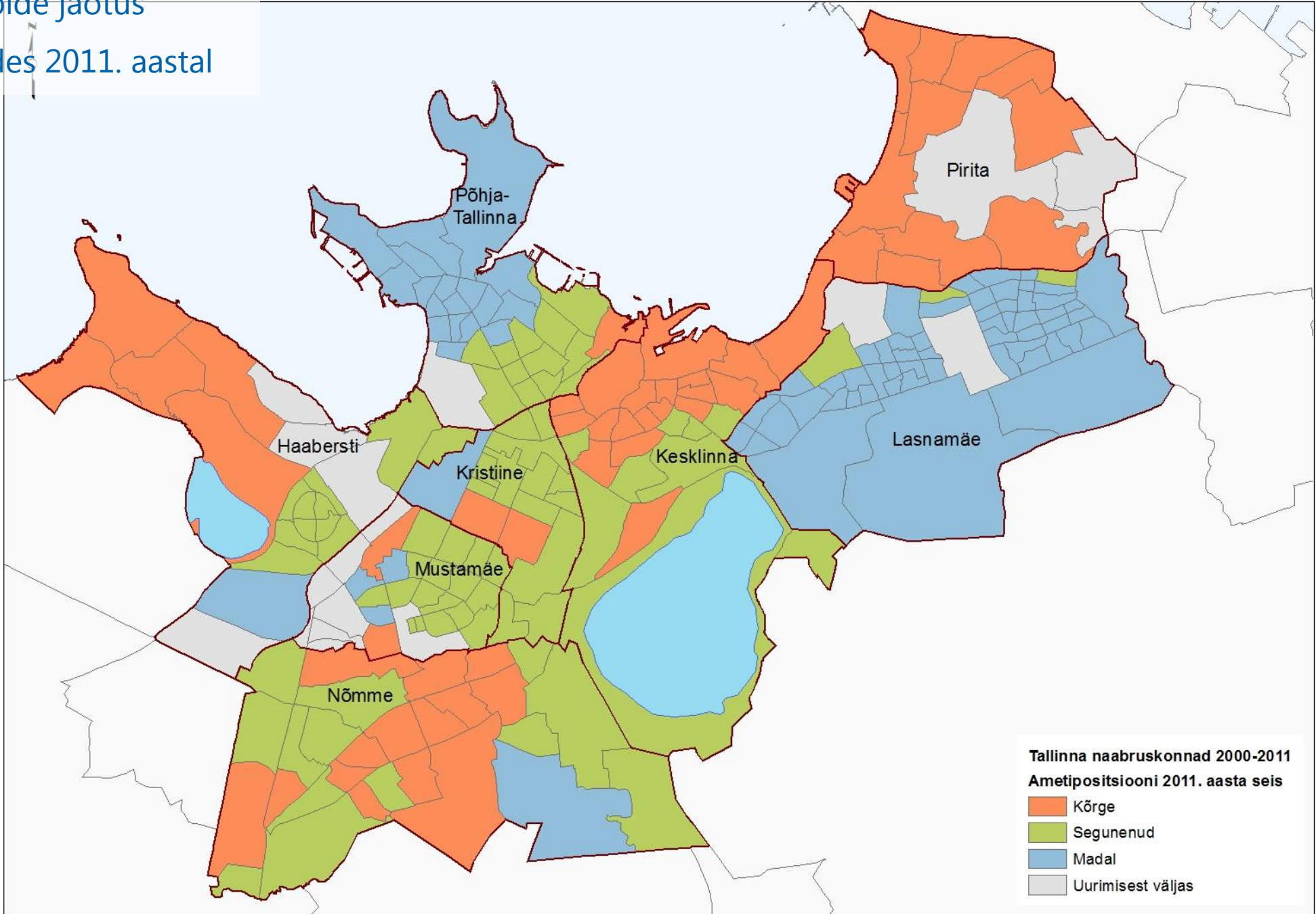
Ametipositsioon 2000. aastal ja selle
muutus 2011. aastal Tallinna
naabruskondades

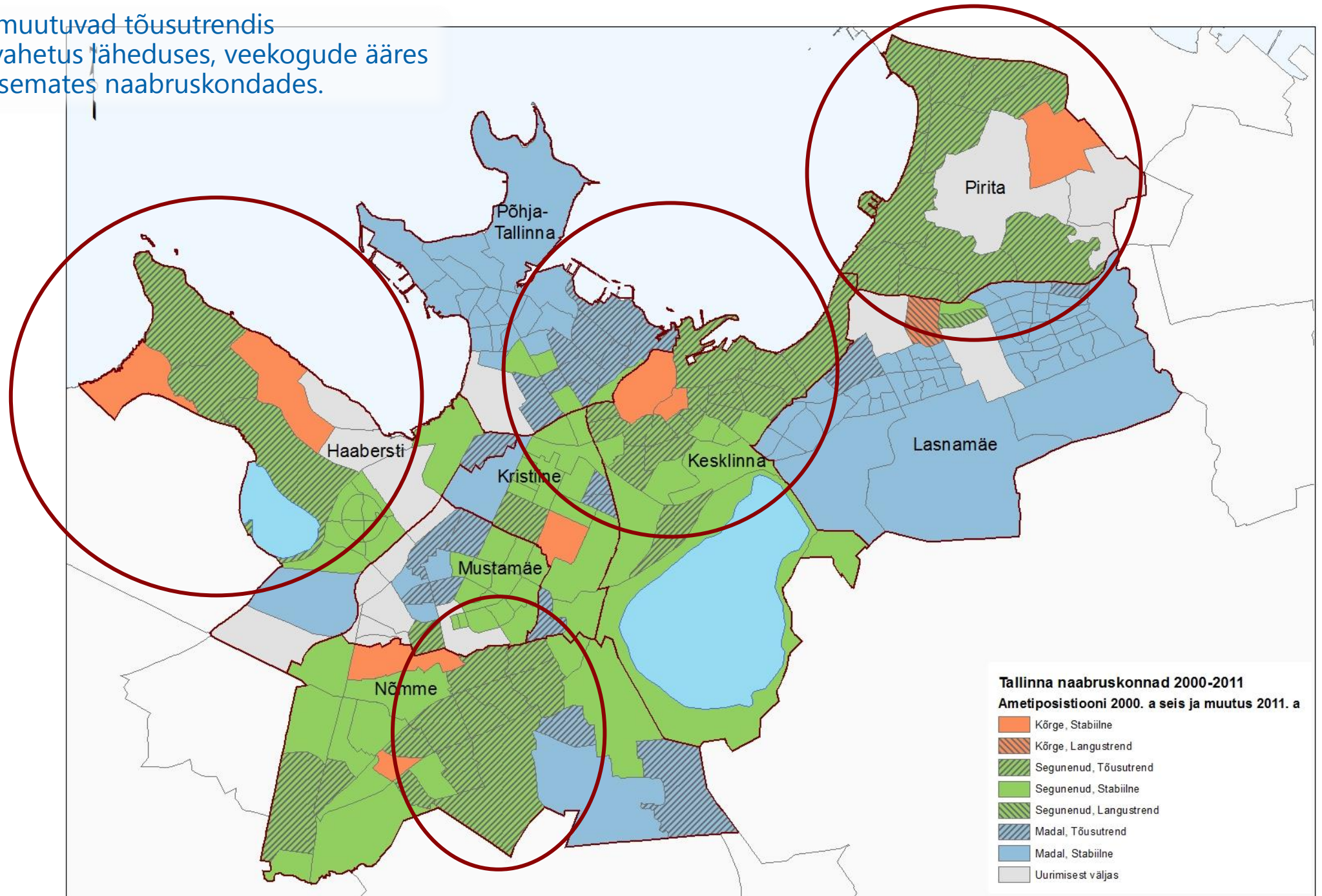
Ametipositsiooni gruppide jaotus
Tallinna naabruskondades 2000. aastal

Ametipositsiooni gruppide jaotus
Tallinna naabruskondades 2011. aastal

H1. Naabruskonnad muutuvad tõusutrendis peamiselt kesklinna vahetus läheduses, veekogude ääres ja ajalooliselt prestiižsemates naabruskondades.

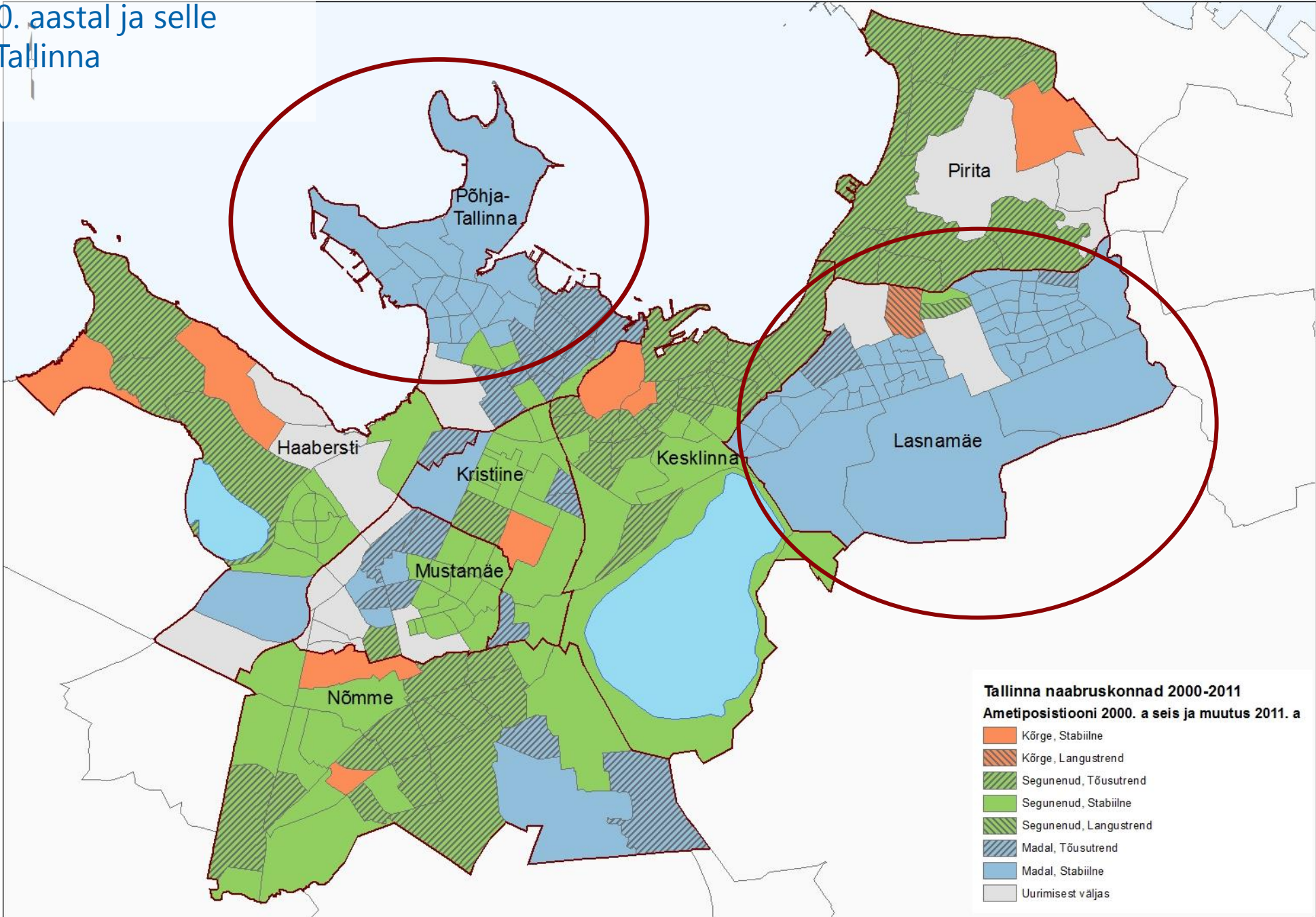

TARTU ÜLIKOOL

Ametipositsioon 2000. aastal ja selle
muutus 2011. aastal Tallinna
naabruskondades

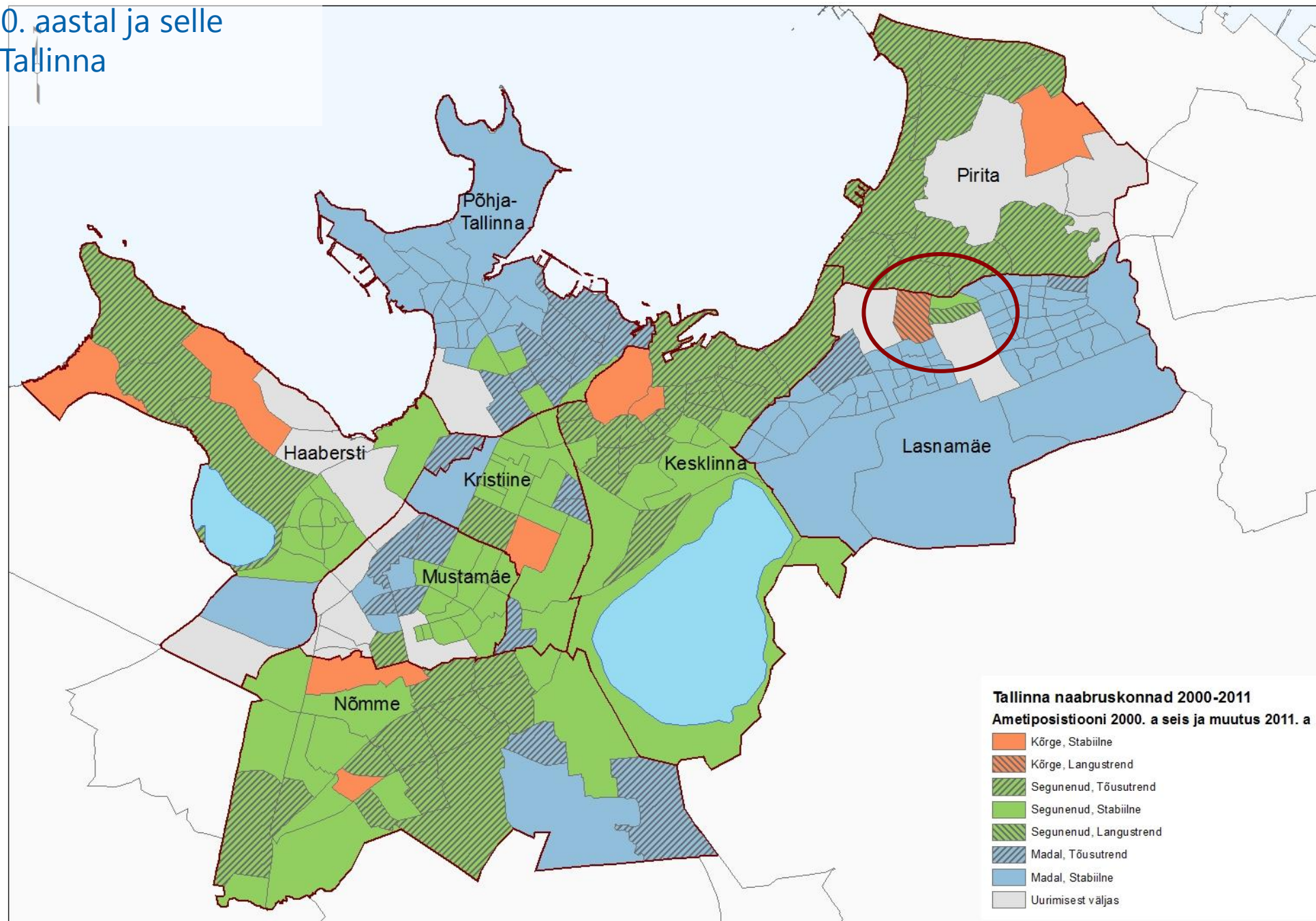

TARTU ÜLIKOOL

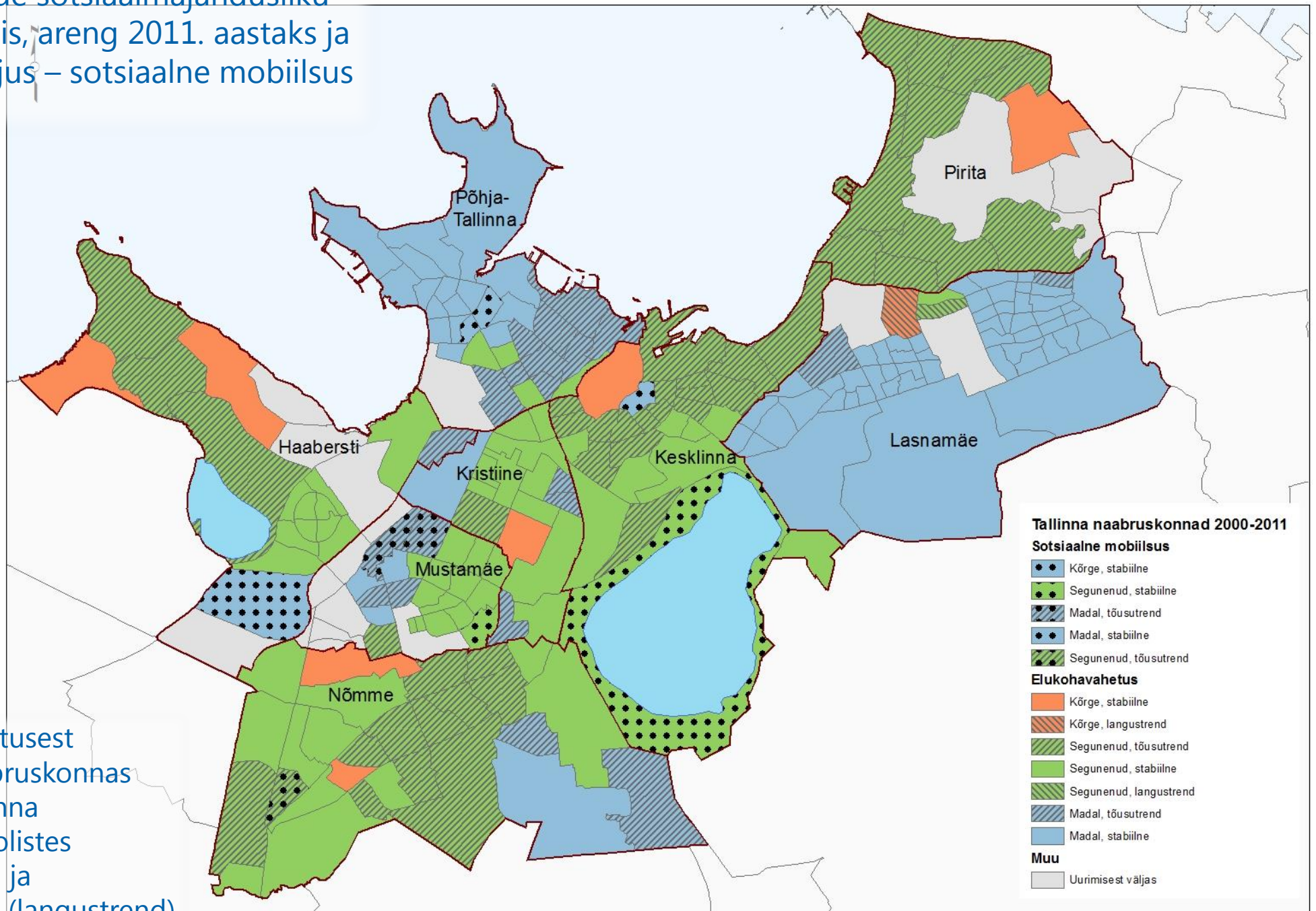

Ametipositsioon 2000. aastal ja selle
muutus 2011. aastal Tallinna
naabruskondades.

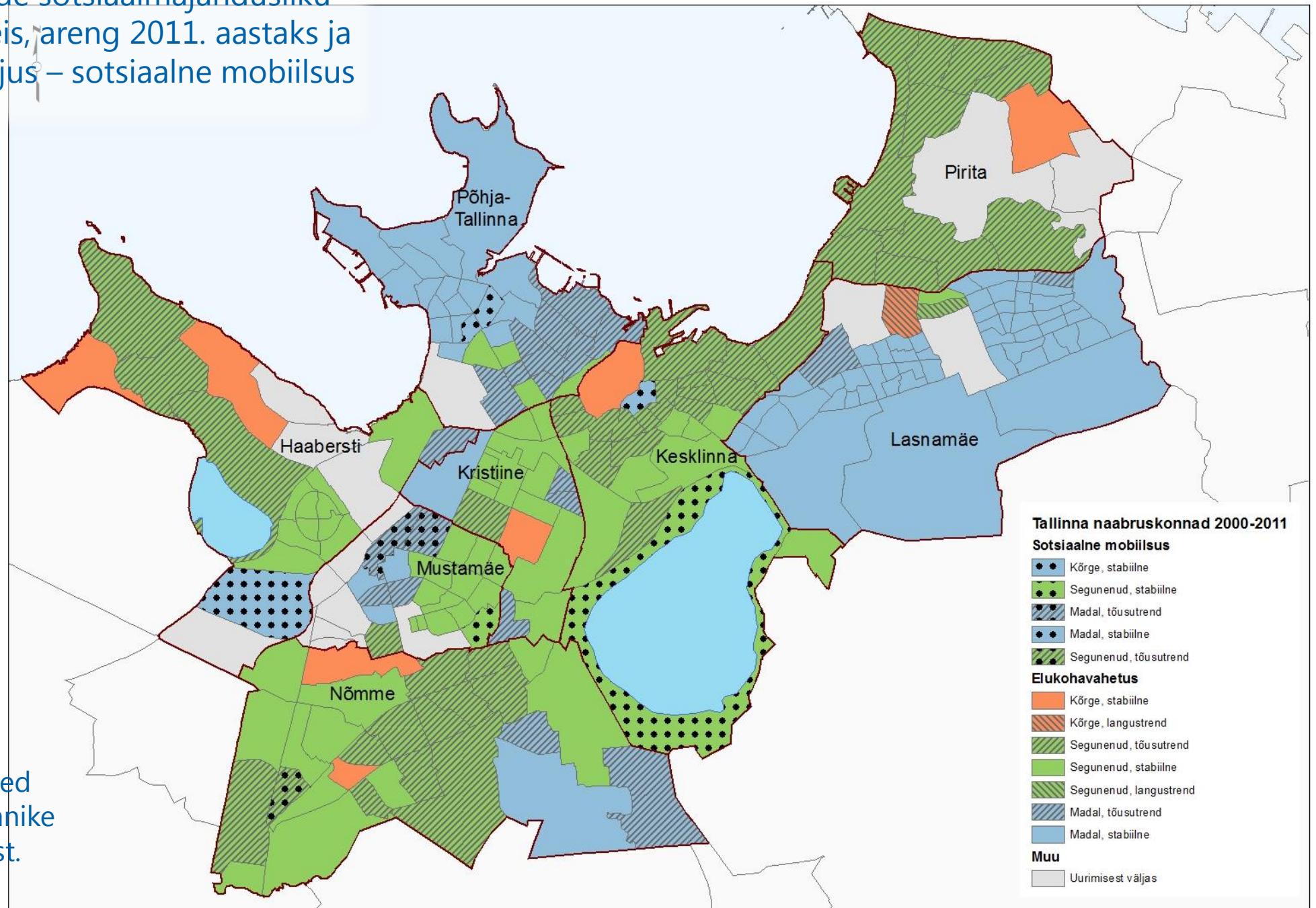

Tallinna naabruskondade sotsiaalmajandusliku staatuse 2000. aasta seis, areng 2011. aastaks ja muutuse peamine põhjus – sotsiaalne mobiilsus või elukohavahetus

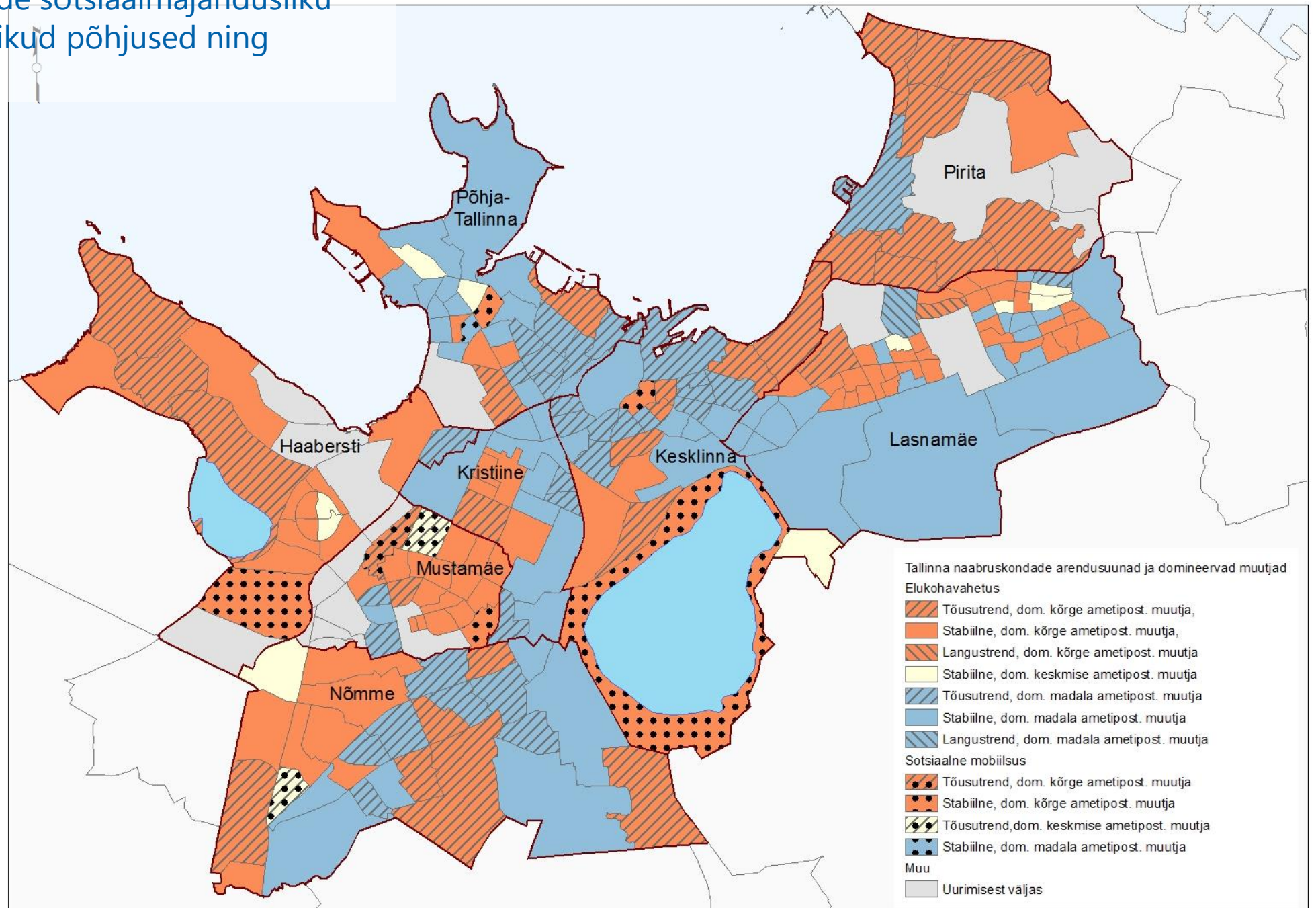
H2. Inimeste elukohavahetusest tulenevad muutused naabruskonnas toimuvad peamiselt siselinn kesklinnalähedastes ajaloolistes piirkondades (tõusutrend) ja paneelilamupiirkondades (langustrend)

Tallinna naabruskondade sotsiaalmajandusliku staatuse 2000. aasta seis, areng 2011. aastaks ja muutuse peamine põhjus – sotsiaalne mobiilsus või elukohavahetus

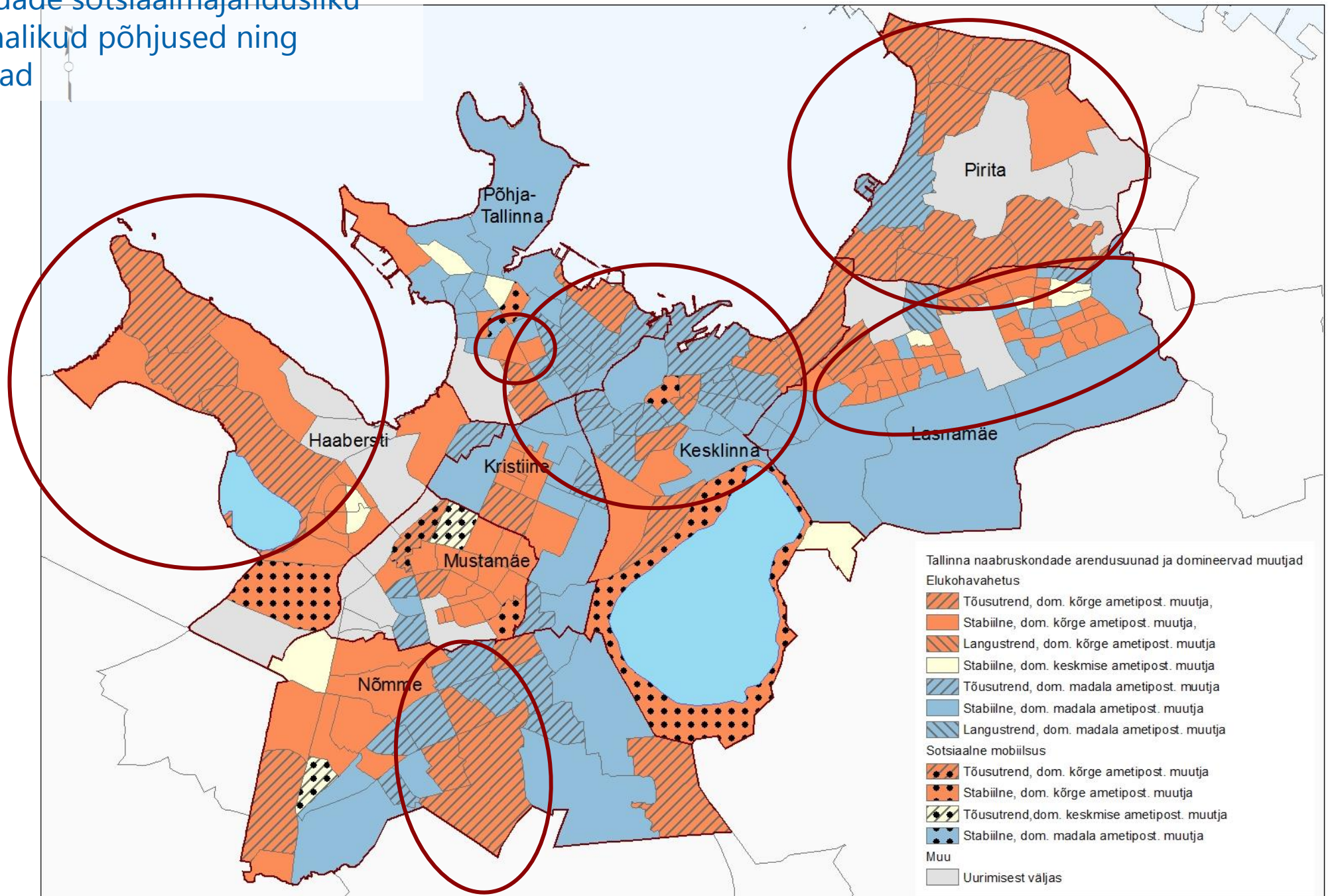

H3. Eramupiirkondades on naabruskonna muutused põhjustatud peamiselt elanike kohapealsetest muutustest.

Tallinna naabruskondade sotsiaalmajandusliku staatuse areng, võimalikud põhjused ning domineerivad muutjad

Tallinna naabruskondade sotsiaalmajandusliku staatuse areng, võimalikud põhjused ning domineerivad muutjad

- Naabruskondade staatus oli peamiselt tõusnud või stabiilne 10 aasta jooksul
 - Tõusutrend eraelamutes äärelinnas ehk eeslinnastumine
 - Kesklinnas – gentrifikatsioon
 - Staatuselangus – Loopealse ja Katleri
- Naabruskondades domineeris elukoha vahetusest tingitud areng
 - domineerivalt kõrgema ametipositsiooniga elanike liikuvuse tõttu ligi pooltes naabruskondades (nt Lasnamäe põhjapoolsematest naabruskondadest väljaränne ja Haabersti, Pirita ning Nõmme linnaosadesse sisseränne)
 - domineerivalt madalama ametipositsiooniga elanike poolt 88 naabruskonnas (nt Kesklinnast väljaränne)
- Paneelalamupiirkonnad on kahanemas (Pelguranna ja Lasnamäe)
- Individuaalalamupiirkonnad – populaarsed sisserände piirkonnad (aktiivne elamuehitus, elukaare efekt)

- Gentrifikatsiooni ja madalama staatusega inimeste tõrjumise efekt toimib -
kesklinnas
- Rände ja kohapealsete protsesside üksteise võimendamise efekt
- Naabruskondade muutustega ning elukohavahetust ajendavate faktoritega
arvestamine aitaks vältida naabruskondades toimuvat **elanike arvu vähenemist**
ning sotsiaalse segregatsiooniga kaasnevaid probleeme